

אפה ובשל חמשת המינין עם שאר דברים, במלין הן לגבי חמשת המינין והווי חמשת המינין עיקר ושאר דברים ספלה. ומברך על חמשת המינין ופוסר השאר. ידרב ושמואל דאמרי תרוויהו כל שיש בו מחמשת המינין מברכים עליון בורא מיני מזונות. וכן הלכתא. ומצאתי בשם רבינו ישעיה ז"ל להגך מלייתות הגאפות בתנור מבשר או מדגים או מגבינה, אע"ג דבשר ודגים וגבינה עיקר מברכים עליון המוציא, דבתר חמשת המינים אולינן ולא בתר בשר ודגים וגבינה דחשיבי לאינשי, דכי היכי דבמעשה קדירה חשיבי חמשת המינים ומברכים עליון בורא מיני מזונות. הכי נמי במאפה תנור חשיבי ומברכים עליון המוציא. וימסתברא דוקא אם קבע סעודתו עליון. אבל אם לא קבע סעודתו עליון מברכים עליון בורא מיני מזונות. ומצאתי בשם בעל היראים השהלחמניות שקורין אובלי"רש. וקנדי"לש. ניוול"ש, וכמו כן המושטצו"לי שלישתן עבה, מברכים עליון המוציא ושלוש ברכות. ידייסא. וחביץ קידרא, הוא קמח דבש. וצפוחיות ורקיקין. ולביבות ומלמולין. הן וכל הדומה להן שהן מעשה קדירה מברכים עליון בורא מיני מזונות. בין אם קבע עליון סעודתו בין אם לא קבע. בין אם בישלן במים ושמן, בין ברבש ובחלב או שאר משקה. ויכמו כן המים שנתבשלו בהן הם וכיוצא בהן מברכים עליון בורא מיני מזונות. כך מצאתי בשם רבינו ישעיה ז"ל. "שתייתא עבה (פרינס"ח) שהיא מקמח ומים ושמן או עם בשר, שעשויה לאכילה. מברכים עליה בורא מיני מזונות. ואם היא דבר העשויה לרפואה מברכים עליה שהכל נהיה ברברו. ט"לחם שבישלו ועשאו כמין חביצה, אם אין בה מראה לחם מברכים עליה בורא מיני מזונות. ואם יש בה מראה לחם מברכין עליה המוציא ושלוש ברכות:

יכובא דארעא (מאסה דך) שלישתה רכה ואופין אותה על הכירה. אם קובע אדם סעודתו עליה מברכים עליה המוציא ושלוש ברכות. ואם לאו מברך עליה בורא מיני מזונות. כן הורה לי מורי הרב תביבי. ומצאתי בשם הר' אבינרור ז"ל כי קביעות סעודה האמורה בכובא דארעא ולחמניות ופת

והמזוב והמטיב פותחין בה בברוך, וצריכה הזכרה ומלכות יוצריכה שתי מלכיות לברך מדידה, דהיינו שלש מלכיות. אחת לעצמה רכל ברכת שאין בה מלכות אינה ברכה. ואחת משום בונה ירושלים, שכיון שהזכיר בה מלכות בית דוד אינו ברין שלא יזכיר מלכות שמים. ואחת משום ברכת הארץ, ונמצא שבכולהו דברכת המזון איכא מלכות. וכן עמא דבר שאומר בא"י אמ"ה אבינו מלכנו אדירנו. ומשום ברכה הממוכה לחבירתה אין חוששין בה שלא לפתוח בברוך. שהרי לעצמה נתקנה. ואח"כ קבעוה בברכת המזון. ומה שאין תותמין בברכת המזוב והמטיב בברוך. פירש רבינו שמואל ז"ל דתתלת מטבע לא היה אלא בא"י המזוב והמטיב. וזה הוא מטבע קצר שאין צריך לחתום בה בברוך. ואחרי כן האריכו בה:

מצאתי בשם הר' שמחה ז"ל בבייש במרדש שצריך לומר בברכת המזון שלש מכות. שלש נמולות. ומשמע דשלש מכות דומיא דגמילות. שצריך לומר הוא גמלנו, הוא גמלנו, הוא יגמלנו ברחמיו. שלש מכות. המטיב משמע לשעבר. כמו (שמות ו) המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים. שבכל יום ויום הוא מטיב עמנו. הוא יטיב לנו. אבל המזוב אינו מן המינין. דמשמע ייהקב"ה שהוא טוב. וכן הוא נודג. וכוס של ברכת המזון יוצריך לברך עליו בורא פרי הגפן. יוצריך לברך אחריו על הגפן. וברכת על הגפן אינה טעונה כוס. כך מצאתי בשם הר' אבינרור כהן צדק. ואם שתה יין פרות מרביעית. מצאתי בשם הר' אבינרור ז"ל שאין מברכין לאחריו על הגפן. אלא מברכין עליו בורא נפשות רבות:

כח ענין ברכת חמשת המינין

יחמשת המינין שהן. המים. שעורים. כוסמין. שכולת שועל. ושפון. הגאפין או כתבשלין שלא כעין להם. אין מברכין עליון המוציא ולא שלש ברכות אלא מברכין עליון בורא מיני מזונות. ולאחריו ברכה אחת מעין שלש. ואפילו

באורי מהרש"ה

ביצריכה שתי מלכיות וכו'. עס מ"ט פ"א: בבייש במרדש וכו'. כ"כ ר"י פ"ו דנרכות, והמס' עס מ"ז פ"ב ד"ה והמזוב וכו', ותס' פסחים ק"ד פ"ב ד"ה חזן מנכרה וכו', ונר"ש פ"ק ז' דנרכות אמריק במרדש, ונל"ז הל' סעודה סי' קל"ט מורי רבינו שמחה ז"ל מלא בהגדה וכו', ולא ידעתי מקום: ביהקב"ה שהוא סוד וכו'. מנחות ל"ב פ"ב: ב"צריך לברך עליו וכו'. פסחים ק"ג פ"ב, ועי' ר"ש פ"ט פ"ט סי' ו': ב"צריך לברך אחריו וכו'. הוא דלא כדעת הג' פ"ו דנרכות דכתב וכוס של כהמ"ז מנכך עליו כהמ"ג ולא צריך לנכריו כהמ"ה ברכה אחת מעין שלש, ועי' ר"ש פ"ו דנרכות סי' כ"ז, ועי' נסוף ספר הישר לר"ח, ובמרדכי פסחים (חוס' מע"ט):

יחמשת המינים וכו'. ברכות מ"ד פ"א: ידרב ושמואל וכו'. עס ל"ז פ"ב, ל"ז פ"ב: יחקך מלייתות וכו'. כן הוא בש"ל כלל מ"א, והוא כנ"י סוף סי' קס"ח: יומסתברא וכו'. הוא לשון המחבר, ועי' מג"א עס ס"ק מ"ד שהביא דעת המחבר, והס"י ס"ק ב' הסכים לדעתו ולא ראהו פ"ט, ועי' נל"ז עס שכתב ועוד נשאר לי בזה סימא גדולה על ע"ה ופ"ה מה שראיתי בספר סיף דף ל"ט (הוא המלא אשר לפני דוסם קיימות) שכתב על הא דכרי האנור דמנכרין המולא אפסטידה דבשר וגבינה, ז"ל. ומסתברא דוקא אם קבע סעודתו עליה, אבל אם לא קבע מנכך צמ"מ עכ"ל, ולא זכרו ולא סקדו מדנריו עכ"ל סל"ד פ"ט, ועי' ברכות ל"ח פ"א, ותוס' ד"ה מר צערא וכו': ישהלחמניות וכו'. ברכות מ"ב פ"א, עי' תוס' ד"ה לחמניות וכו', ועי' נר"ש פ"ו סי' ו': ידייסא וחביץ קידרא וכו'. ל"ז פ"ב: יוכמו כן המים וכו'. כן הוכח בש"ל כלל מ"א בשם רבינו ישעיה ז"ל כדאמריק מיל דטלוה שלקי כולוה שלקי עס ל"ט פ"א, ועי' נמ"א סי' ר"ה ס"ק ו': יפסטיא עבה וכו'. עס ל"ח פ"א, ועי' רש"י ד"ה שתייתא וכו', ועי' נגלה"ש שכתב דכן כתב רש"י מלכיס א' י"ב, והוא פ"ט, וז"ל שמואל ב' כ"ח, ועי' פרוך פרוך שמים: ט"לחם שבישלו וכו'. עס ל"ז פ"ב, ועי' תוס' ד"ה אמר רנא וכו': כובא דארעא וכו' וכו'